

Call for Papers: Cizí válka, vlastní paměť: Dobrovolníci španělské občanské války a jejich osudy

19.3.2026 - | Vojenský historický ústav Praha

Španělská občanská válka nebyla jen španělskou záležitostí. Na obou stranách fronty stáli tisíce cizinců, kteří opustili domov, rodiny a práci, aby bojovali za věc, jež se jich zdánlivě netýkala - a přesto se jich týkala nade vše. Kdo vlastně byli a co je hnalo přes hranice? Jaké byly jejich životy a osudy po skončení občanské války? A jak se s jejich odkazem vyrovnáváme dnes? Právě těmto otázkám se bude věnovat mezinárodní konference Cizí válka, vlastní paměť: Dobrovolníci španělské občanské války a jejich osudy, kterou společně pořádají Vojenský historický ústav Praha, Národní muzeum a Ústav pro soudobé dějiny AV ČR. Konference se uskuteční 25.-26. listopadu 2026 v Praze a chce otevřít interdisciplinární diskusi o jednom z nejpůsobivějších fenoménů moderních dějin - transnacionálním dobrovolnictvím v době ideologických střetů třicátých let.

Španělská občanská válka je právem považována za jeden z ikonických příkladů mezinárodní mobilizace, ideologické polarizace a transnacionálního aktivismu v první polovině 20. století. Dobrovolníci, kteří se připojili k oběma stranám konfliktu, vstupovali do války s rozličnými motivacemi, které odrážely jejich ideologické, politické, sociální a osobní postoje. Jejich životní cesty představují jedinečné sondy do kulturních, politických a vojenských dějin 20. století. Konec občanské války totiž ani zdaleka neznamenal konec jejich osudu. Ty pokračovaly nejen během následujícího celosvětového konfliktu, ale i v desetiletích poté. Ve složité mezinárodně-politické situaci po druhé světové válce však jejich příběhy často upadly do polozapomnění, které v mnoha zemích přetrvává dodnes.

Mezinárodní konference usiluje o znovuotevření debat o španělské občanské válce jako o klíčovém transnacionálním konfliktu moderní doby. Klade si za cíl propojit dosavadní bádání o španělské občanské válce se širšími otázkami dobrovolnictví, transnacionálních sítí, politické mobilizace a historické paměti. Zaměří se na motivace dobrovolníků, na jejich vojenskou i každodenní zkušenost a poválečná osudy. Chce také zkoumat způsoby, jakými byla tato zkušenost v průběhu desetiletí připomínána, reinterpretována a zapomínána.

Z metodologického hlediska je konference rovněž otevřená výzvám a novým přístupům v bádání, od digital humanities po orální historii. Vítejte příspěvky zaměřené jak na příslušníky mezinárodních brigád či jiné bojovníky na straně republiky, tak i na dobrovolníky bojující na straně frankistu. Chceme vytvořit interdisciplinární fórum, kde zazní příspěvky nejen z oblasti historie, ale i antropologie, kulturních studií, gender studies, dějin umění, politologie i muzejnictví.

Předběžné tematické okruhy:

- Nábor, motivace a ideologický rámec
- Bojové akce a každodennost
- Ženy dobrovolnice, otázky maskulinity a další genderové aspekty
- Internace a další perzekuce

- Druhá světová válka jako pokračování
- Zastoupení bývalých dobrovolníků v politických a státních strukturách
- Globální kontext a transnacionální rozměr konfliktu
- Evropa a Španělsko ve 30. letech
- Fašismus a antifašismus: Paměť, mýty a reprezentace
- Politika paměti, vzpomínání a zapomínání
- Reflexe v kultuře a reenactmentu
- Památníky, muzea a další místa paměti
- Nové prameny a výzkumné strategie
- Digital humanities a mapování dobrovolníků
- Orálně historický výzkum a práce s pamětníky

Datum podání příspěvku: 30. června 2026

Jazyk konference: angličtina, čeština a slovenština (bude zabezpečeno simultánní tlumočení)

Datum konání konference: 25.-26. listopadu 2026

Místo: Vojenský historický ústav (U Památníku 2, Praha).

Návrhy na příspěvky v podobě anotace maximálně o 200 slovech a krátký medailonek zasílejte na ondrej.crhak@nm.cz

<https://www.vhu.cz/call-for-papers-cizi-valka-vlastni-pamet-dobrovolnici-spanelske-obcanske-valky-a-jejich-osudy>